

AKADEMIA MYŚLI TWÓRCZEJ

Każdy człowiek rodzi się z pewnymi zdolnościami. Od wpływów środowiskowych - domu rodzinnego i szkoły - zależy czy te zdolności zostaną dostrzeżone i rozwinięte. Specjalna opieka nad uczniami zdolnymi jest więc bardzo ważnym elementem pracy szkoły. Jednym z lepszych sposobów wypełniania tej funkcji są zajęcia dodatkowe.

Zamysłem niniejszej publikacji jest zaprezentowanie projektu zajęć pozalekcyjnych dla uczniów klas IV - VI szkoły podstawowej powstałego w wyniku diagnozy potrzeb w zakresie pracy z uczniem zdolnym oraz zachęcenie nauczycieli do planowania i realizowania podobnych przedsięwzięć.

Cele projektu:

- rozwijanie kreatywności i przełamywanie barier procesu twórczego,
- rozwijanie komponentów myślenia twórczego: aktywności własnej, aktywności twórczej, procesu twórczego,

- wielowymiarowego myślenia twórczego,
- wspieranie potencjału inteligencji uczniów,
- stworzenie możliwości aktywnego spędzenia czasu wolnego.

W trakcie realizacji projektu uczniowie dowiedzą się, jak kreatywnie rozwiązywać problemy. Poznają metody analizy problemów, dochodzenia do nowych i skutecznych pomysłów oraz strategie realizacji pomysłów w praktyce. Celem projektu jest również stymulowanie myślenia twórczego uczniów, poprzez wykorzystanie narzędzi myślenia twórczego na przykładach z różnych dziedzin (o charakterze interdyscyplinarnym) - formy plastyczne, projektowanie, taniec kreatywny, elementy teatru i dramy. Zajęcia praktyczne uzupełnione zostaną wycieczkami o charakterze naukowym (m.in. zwiedzanie wystaw interaktywnych, udział w zajęciach w pracowni artysty).

Projekt może zakończyć się turniejem, w którym uczniowie zmierzą się z wyzwaniami o charakterze technicznym, konstrukcyjnym, scenicznym, z wykorzystaniem elementu tanecznego oraz umiejętności improwizacyjnych.

Harmonogram

miesiąc	realizowane zadania	ilość godzin
wrzesień	Zabawy integracyjne – m.in. wrzuc strach do kapelusza, kwiat grupowy, wyspa.	3 godz.
	Ćwiczenia plastyczne rozwijające myślenie i działanie twórcze.	3 godz.
	Ruch jako naturalny sposób wyrażania siebie – poczucie przestrzeni w ruchu. Jak pracować z przestrzenią sceniczną.	3 godz.
październik	Ćwiczenia rozwijające myślenie lateralne, wolne od ograniczeń i nawyków, polegające na spojrzeniu na zadanie z różnych stron.	3 godz.
	Twórcze techniki plastyczne – praca z masą solną i papierową inaczej, glina i sznurek jako narzędzie plastyczne, prace na szkle.	3 godz.
	Rozwijające kreatywność zabawy ruchowe przy muzyce.	3 godz.
	Zabawy konstrukcyjne – budujemy tor z przeszkodami.	1 godz.
listopad	Kilka zabaw z problemem – burze mózgów, metoda sześciu kapeluszy, twórcze sesje.	3 godz.
	Origami, czyli co niezwykłego można stworzyć z papieru.	2 godz.
	Improwizacja ruchowa do muzyki, improwizacja z rekwizytem (chusty, szale, piłki, orzechy itp.).	3 godz.
	Wizualizacje twórczych działań – Ziemia, Powietrze, Woda, Obraz.	3 godz.
	Wycieczka o charakterze naukowym.	3 godz.
grudzień	Ćwiczenia w stosowaniu metod i technik diagnostycznych – obcy przybysz, procedura U, metaplan.	3 godz.
	Wyrażanie otoczenia poprzez ruch – naśladowanie, odwzorowanie, empatia, emocje w ruchu i tańcu.	3 godz.
	Metody i techniki planowania – gwiazda pytań, planowanie z przyszłości, projekt.	3 godz.
	Projektowanie – świąteczny stół inaczej.	3 godz.
styczeń	Trening metod i technik dyskusyjnych – debata „za i przeciw”, akwarium.	3 godz.
	Ćwiczenia rozwijające twórcze myślenie – słowo przypadkowe, niezwykle zdania, fabuła „z kubka”.	3 godz.
	Wycieczka o charakterze naukowym.	3 godz.
luty	Metody i techniki przyspieszonego uczenia się – łańcuchowa metoda skojarzeń, zakładkowa metoda zapamiętywania, mapa umysłu.	3 godz.
	Ćwiczenia plastyczne rozwijające myślenie twórcze – szkice, konstelacje, transformacje, różnorodność faktur.	3 godz.
	Zabawy i ćwiczenia rytmiczne. Elementy dramy.	3 godz.
	Wycieczka o charakterze naukowym.	3 godz.

	Trening metod i technik twórczego rozwiązywania problemów – karta kołowa, dywanik pomysłów, asocjogram.	3 godz.
marzec	Cuda i dziwy, czyli prace z suszu – suszone kwiaty, trawy, zioła jako materiał artystyczny.	3 godz.
	Trema, jak sobie z nią radzić... Metoda i trening Jacobsona.	3 godz.
	Wycieczka o charakterze naukowym.	3 godz.
kwiecień	Metody i techniki grupowego podejmowania decyzji – pustynia, drzewo decyzyjne, sześć par butów.	3 godz.
	Ćwiczenia plastyczne rozwijające myślenie twórcze – malowanie plasteliną, frottage, collage, mokre w mokrym.	3 godz.
lipiec	Taniec: na siedząco, w kole; różne style tańca, układy taneczne, np. <i>Jesień</i> , <i>Tolerancja</i> .	3 godz.
3 godz.	Dykcja i praca z głosem. Tworzymy słuchowisko radiowe.	3 godz.
maj	Stworzenie teatralnego przedstawienia ukazującego oryginalną historię pewnego Sekretu.	3 godz.
3 godz.	Barwa i plama, czyli barwne fantazje.	3 godz.
3 godz.	Wycieczka o charakterze naukowym.	3 godz.

Na znaczącą rolę nauczania w kształceniu młodych umysłów zwrócił już uwagę Jan Amos Komeński w *Wielkiej dydaktyce*, w której prosił wychowawców: "Cencie twórcze myślenie, poddawajcie w wątpliwość wszystko, każcie się dziwić wszystkiemu". Dziś rozbudzać umysły nakazuje Paul Tornance we *Wskazówkach dla nauczycieli*.

Niestety, liczne autorytety zauważają, że ogromna większość szkół - z pewnością nie tylko w Polsce - stwarza warunki skutecznie hamujące realizację potencjału twórczego uczniów. Dzieci uczą się bezrefleksyjności i konformizmu - uważanych za wrogów twórczości - determinantę których stanowi tzw. orientacja na wynik. Dzieciom od najmłodszych lat wpaja się zasadę, że najważniejszy jest cel, a środki jego osiągnięcia mają drugorzędne znaczenie. Dziecko wie, że musi rozwiązać zadanie, otrzymać pozytywną ocenę, przejść do następnej klasy i ta presja pozbawia je przyjemności poszukiwania własnych, niekonwencjonalnych, oryginalnych rozwiązań.

Tymczasem rzeczywistość XXI wieku wymusza na nas szukanie nowych rozwiązań edukacyjnych w celu wychowania człowieka kreatywnego, aktywnego, odpornego na zmiany, umiającego rozwiązywać problemy, wyróżniającego się umiejętnościami twórczego i krytycznego myślenia, wyposażonego w podstawowe umiejętności życiowe.

Osobiście uważam, że szkoła nie musi być środowiskiem antytwórczym i w wielu wypadkach nim nie jest. Placówki oświatowe dysponują potencjałem ludzkim i materialnym, który mądrze wykorzystany, jest w stanie stymulować rozwój twórczy dzieci i młodzieży, a przynajmniej zapobiec jego blokowaniu. Sprzyjają temu zmiany w systemie oświaty, innowacje w zakresie programów nauczania, coraz bardziej powszechny dostęp do działających na wyobraźnię dziecięcą pomocy naukowych. Istotny jest więc odpowiedni wybór formy pracy z dzieckiem zdolnym. Uczestnicząc w dobrze zaprojektowanych zajęciach, uczniowie dowiedzą się, w jaki sposób kreatywne myślenie może stać się stylem życia. Zobaczą, jak ciekawie można spędzać czas, poznając i robiąc ciągle coś nowego, zaś nauczyciel, który podejmie trud towarzyszenia uczniom w twórczych działaniach, może stać się ich mistrzem i przyjacielem.

Inspiracją do poszukiwań najskuteczniejszych metod pracy z uczniem zdolnym niech będzie przysłowie japońskie, które mówi:

" Nawet najlepszy sokół nic nie złowi, jeśli mu nie pozwolisz wlecieć".

Agnieszka FREJLICH -
nauczycielka języka polskiego
SP nr 12 im. B. Chrobrego w Częstochowie,
doradca metodyczny SOD w Częstochowie